MILJØDIREKTORATET TRONDHEIM
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref:
Vår ref: 2018/012401
Dato: 16. januar 2018
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

# Tilsynsrapport

Vi viser til inspeksjonen hos MILJØDIREKTORATET TRONDHEIM 3. januar 2018 - 15. januar 2018.

Inspeksjonen ble utført av spesialinspektør Andre Høva. Operativ leder og fellingsleder Nordfjella Petter Braaten og fellingsleder Nordfjella Knut Nylend var til stede under inspeksjonen.

**Tilsynet omfattet**

- Statlig uttak av villrein i Nordfjella sone 1

**Oppsummering**
**Det er ført tilsyn med dyrevelferd, gjennomføring av smitteforebyggende tiltak og håndtering av animalsk avfall i forbindelse med statlig felling av reinsdyr fra sone 1 i Nordfjella.**
**Den statlige fellingen av reinsdyr utføres som en del av saneringsplanen for å fjerne den smittsomme sjukdommen CWD fra Nordfjella. 2 fellingslag har vært i aktivitet i denne tilsynsperioden .**

**Smitteforebyggende tiltak**
**Det er gjennomført smitteforebyggende tiltak på fellingsmannskapenes forlegning på Breistølen. Disse tiltakene består i at det er etablert en smittesluse som alle mannskapene passerer gjennom på vei inn og ut fra feltvirksomhet. Alt yttertøy og støvler som brukes i felt oppbevares i urein del av smitteslusa. Operativ leder og fellingsleder har et ansvar for å instruere fellingsmannskaper og helikoptermannskaper i bruken av slusa. Det er også etablert et skille mellom reint og ureint område i uteområdet på Breistølen. Gjennomføringen av smitteforebyggende tiltak på Breistølen er vurdert som tilfredsstillende denne tilsynsperioden.**

**Det er etablert et opplegg for smitteforebyggende tiltak på baseområdet der de felte dyra tas inn for prøvetaking og lagring. Baseområdet er avsperret med sperresnor som er tydelig merket med "Adgang forbudt - smittsom dyresjukdom-Mattilsynet" . Det opereres med ulike soner innenfor avsperringen. Områder som må trafikkeres av lastebiler/trailere ved henting av containere og annen vareleveranse holdes minst mulig kontaminert. Droppområdet der dyra droppes fra helikopter eller avlastes fra scooterhenger, og området der dyra prøvetas inne i rubbhallen vurderes som svært kontaminert. Det er nå plassert 4 20-fots containere med innvendige hengebanestativer på baseområdet for mellomlagring av kadavre etter prøvetaking fram til prøvesvar foreligger. Det er utarbeidet nye, skriftlige rutiner for**

**smitteforebyggende tiltak for arbeidet på baseområdet. Fellingsleder har ansvar for å informere sine mannskaper om disse rutinene og ha den daglige oppfølgningen av at rutinene overholdes.**

**Det er stor risiko for smittespredning dersom personer tar seg inn på det avsperra området uten å følge fastsatte smitteforebyggende tiltak. Det er ikke observert uvedkommende inne på avsperra område denne tilsynsperioden.**

**Det er påvist CWD i 1 bukk som ble felt 05.01. Totalt antall positive dyr som er felt av statlige fellingslag er dermed opp i 6 og CWD er påvist på i alt 13 rein i Nordfjella sone 1. Dette viser at de smitteforebyggende tiltakene som gjennomføres både i baseområdet og på Breistølen, er svært viktige. Det er viktig at det prioriteres å innarbeide de nye, skriftlige rutinene for smittevern i baseområdet samtidig som de utplasserte hengebanecontainerne nå tas i bruk for mellomlagring av reinskadaver.**

**Håndtering av animalsk avfall**
**Alt avfall fra døde rein håndteres som animalsk biprodukt kategori 1. Dette innebærer at avfallet behandles på en måte som inaktiverer CWD-prioner. På baseområdet oppbevares kadavrene i lukkede stålcontainere .**

**Dyrevelferd**
**Tilsynet med dyrevelferden under statlig felling er utført ved følgende metoder:**
**-Gjennomgang av de elektroniske loggene som føres daglig av SNOs fellingspersonale.**
**-Vurdering av skuddskader på avlivede dyr som er transportert inn til basestasjonen. Alle døde og avlivede dyr transporteres til basestasjonen for prøvetaking og videre håndtering som smittefarlig materiale.**
**-Vurdering av ernæringsstatus hos et utvalg dyr ved hjelp av visuell undersøkelse av beinmarg fra metacarpus og/eller metatarsus (rørknokler)**

**Resultater av tilsynet i perioden 03.01-15.01.2018**
**-Gjennomgang av loggene: Feltaktivitetsloggen viser at det er felt 160 dyr i perioden 03.01.-15.01. Dette omfatter 26 kalver, 92 simler og 42 bukker. Ingen dyr er rapportert skadeskutt. Vær- og føreforholdene har vært umulige i 3 dager i denne 12-dagers perioden. Disse dagene har det ikke vært felling av dyr og dyra har fått ro.**
**Snøscooter brukes ikke i selve fellingssituasjonen, men til transport av personell i fjellet og i en viss grad til uttransport av felte dyr ut fra fjellet. Dyra er fortsatt fordelt på flere flokker. I slutten av perioden er det rapportert at dyra har vært urolige og vanskelige å komme innpå. Dette sammenfaller med at underlaget har vært hardt etter vindværet første helg i januar. Dyra har kunnet bevege seg lett i terrenget samtidig som fellingsmannskapene har hatt problemer med å bevege seg stille. Uroen i flokkene vurderes å ha en viss sammenheng med føreforholdene. Dette forholdet vil bli fulgt nøye i tida framover.**

**06.01. ble helikopter brukt ved felling av en flokk på 22 bukker som oppholdt seg i grenseområdet mot sone 2. Sporing viste at flokken hadde krysset det uferdige sperregjerdet mellom sone 1 og sone 2 på et par steder og flokken var 05.01. drevet vekk fra grenseområdet ved hjelp av helikopter. Fellingsleder besluttet å ta ut flokken for å unngå risiko for at den tok seg inn i sone 2 der det ikke er påvist CWD-smitte. På grunn av vanskelige snøforhold var det nødvendig å gjennomføre fellingen ved bruk av helikopter. De 22 dyra ble felt i løpet**

**av 22 minutter og alle ble felt innenfor et område på 200X400 meter. Fellingen medførte en stress-situasjon for dyra. På grunn av at fellingen ble gjennomført svært raskt og effektivt ble stresset på dyra kortvarig. Saneringen av CWD i sone 1 innebærer at all rein i sone 1 skal avlives og at rein fra sone 1 ikke må komme ut av sone 1. Fellingen av denne flokken med helikopter vurderes med bakgrunn i målet om smittesanering og den korte varigheten av stress-situasjonen som viktig , nødvendig og dyrevelferdsmessig forsvarlig.**

**-Vurdering av skuddskader: Det er ikke rapportert noen skadeskutte dyr denne perioden.**
**-Vurdering av ernæringsstatus: Ernæringsstatus hos dyra observeres ved å se på fettmengde i beinmargen i rørknokler på er antall rein hver uke. Beinmargen brukes som en indikator på fettreservene dyra har i kroppen. Når beinmargen er tilnærmet fri for fett er dyret kritisk avmagret. Målsetningen med disse observasjonene er å registrere om det skjer en kritisk endring i fettmengden i beinmargen. Fettmengden bedømmes i denne sammenhengen på en skala fra 1 til 3 der 1 er tilnærmet fettfri marg mens 3 er marg med høyt fettinnhold. Om mulig undersøkes minst 10 kalver og 5 simler hver uke. I denne tilsynsperioden er beinmarg fra 10 kalver undersøkt. 4 av disse hadde marg kategori 2, de øvrige 6 hadde marg kategori 3. Fett på hjertet er undersøkt for alle de 4 kalvene som hadde beinmarg kategori 2. Alle disse kalvene hadde fortsatt normalt fettvev ved hjertebasis. Dette viser at de ikke var kritisk avmagret. Den ene av disse kalvene hadde unormale bevegelser i bakparten som ble observert før felling. 10 undersøkte simler og 2 undersøkte bukker hadde alle beinmarg kategori 3. De felte dyra har hatt mye fór i mage/tarm-systemet.**

**Vurdering av effektiviteten av uttaket i forhold til dyrevelferden**
**Det er felt 690 rein fra fellingen startet 07.11.17 til utløpet av denne tilsynsperioden 15.01.18. I 12-dagers perioden etter nyttår har det vært 7 dager med effektiv felling. På dager med umulige værforhold får dyra i all hovedsak ro. Det vurderes som dyrevelferdsmessig gunstig at dyra får slike naturlige hviledager. Dyra er fortsatt spredd på mange flokker. Dette vurderes som dyrevelferdsmessig gunstig fordi det medfører mindre fellingsaktivitet rundt hver flokk . Skuddsituasjonene blir samtidig sikrere og mer oversiktlige. Resultatene av vurderingen av ernæringsstatus hos dyra vurderes som normale. De 4 kalvene med beinmarg kategori 2 har fortsatt fett ved hjertebasis. Dette viser at de ikke er kritisk avmagret. Vi vurderer etter denne tilsynsperioden at den dyrevelferdsmessige belastningen på dyra fortsatt er akseptabel.**

**Konklusjon:**
**Mattilsynet har ved dette tilsynet vurdert dyrevelferden ved statlig uttak som akseptabel. Denne vurderingen er gjort med bakgrunn i at den pågående fellingen av reinsdyra gjennomføres for å utrydde den smittsomme prion-sjukdommen CWD fra villreinområdet i Nordfjella. Det er vedtatt at villreinen i Nordfjella sone 1 skal fjernes innen 01.05.2018. For å nå dette målet vil det være nødvendig å utsette dyra for menneskelig aktivitet gjennom vinteren 2017/2018. Det vil bli ført tilsyn med dyrevelferden ved statlig uttak hver uke så lenge fellingen pågår, og resultatene av tilsynene vil bli vurdert fortløpende.**

**Se regelverk og rettigheter.**

Med hilsen

Astri Ham
avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*
*Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til:
Petter Braaten

Vedlegg:
Regelverk og rettigheter

# Regelverk og rettigheter

### Mattilsynet kan føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak
Mattilsynet har hjemmel i loven til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak. Hjemmelen i denne saken er matloven § 23 / dyrevelferdsloven § 30

### Du har rett til å få veiledning om regelverket
Dette betyr at du kan kreve å få vite hvilket regelverk som gjelder, hvor du finner regelverket og hvordan regelverket skal forstås. Mattilsynet kan ikke gi konkrete råd om hvordan du skal oppfylle regelverket. Plikten til å veilede følger av forvaltningsloven § 11.

### Vi har vurdert saken etter dette regelverket

- FOR 2002-06-27 nr 732: Forskrift 27. jun. 2002 nr. 732 om bekjempelse av dyresjukdommer (forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer )
- FOR 2016-09-14 nr 1064: Forskrift 14. sep. 2016 nr. 1064 om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum (animaliebiproduktforskriften )
- Lov 19. jun. 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven )